

ROOVERS EN COMP.MARIUS KOMEN ELK MET NIEUWE THEATERVOORSTELLING

'Bij ons zie je dat wij boekenfreaks zijn'

Van onze medewerker
Wouter Hillaert

Ze hebben nog nooit samen op scène gestaan, beseffen ze ineens verwonderd. Het had nochtans gekund, want Sofie Sente en Waas Gramser kennen elkaar zoals de collectieven De Roovers en Comp.Marius elkaar kennen. Als goede verwanten die elkaars werk volgen, omdat ze hetzelfde belang hechten aan het woord en de ideeën in theater. Sente speelt nu mee in *Alcestis*, Gramser in *Republiek der dromen*.

Beiden kussen elkaar hartelijk gelukkig nieuwjaar, maar veel hebben ze van de feesten niet gemerkt. De repetities slopten alle aandacht op, zeggen ze. Nochtans was de overgang naar 2006 voor hun beide groepen vrij historisch. Comp.Marius gaat na de splitsing van De Onderneming zijn eerste jaar in als zelfstandig collectief. En De Roovers hebben zich losgemaakt van het verkoopbureau Thassos en zijn verhuisd naar een eigen ruimte en regelen nu alles zelf, samen met hun nieuwe zakelijk leidster. "We hoeven nu niet meer van de ene naar de andere plek te zwerven, dat voelt echt goed. Maar het heeft ook keerzijdes: plots heb je een huishouden te runnen", aldus Sente.

Ook voor hun nieuwe productie verlegden De Roovers hun grenzen. Ze engageerden voor het eerst een externe vertaler, *De Morgen*-redacteur Bernard Dewulf. Die kreeg geen snelle hap op zijn bord. *Alcestis - goat song* is een poëtische tekst van de Engelse schrijver Ted Hughes (1930-1998) naar Euripides' *Alcestis*. Daarin bevelen de goden de dood van koning Admetos van Thessalië, tenzij hij een plaatsvervanger vindt. Zijn vrouw Alcestis biedt zich aan, en sterft.

Republiek der dromen daarentegen is een eigen bewerking door Comp.Marius van een aantal novellen van de Poolse schrijver Bruno Schulz (1893-1942). Centraal staat va-

der Jacob, die vrijelijk experimenteert met de materie en met zijn eigen verbeelding, en daarin bewonderd wordt door zijn zoon Jozef. De voorstelling ging begin 2005 al in première in Le Havre, maar speelt nu in het Nederlands in de Red Star Linemagazijnen op het Antwerpse Eilandje.

'Minder inhoud, meer vorm!' roept Jozef ergens in het stuk. Dat lijkt ook het motto te zijn van een nieuwe generatie jonge makers. Ze verdringen het woord voor het beeld. Is de hoogtijd van tekstgerichte collectieven als De Roovers en Comp.Marius voorgoed aan het kantelen?
Gramser: "Is die tendens er werkelijk? Of gaat het om stemmingmakerij van jullie journalisten?"

Sente: "Ik merk dat toch ook wel, dat de toegenomen beeldcultuur meer en meer impact krijgt op het theater. Maar ik vind dat geen negatieve of beangstigende evolutie. Die jongere makers zijn gewoon opgegroeid in een tijd waarin computers en media veel meer invloed hebben gekregen, en dat vertaalt zich in hun werk. Maakt dat iets uit? Voor mij niet. De persoonlijke inspiratie van een voorstelling is belangrijker

dan de middelen die je daarvoor gebruikt. Wij blijven in elk geval gewoon ons ding doen."

Maar jullie plek in het globale theaterlandschap wordt wel anders. Traditioneler misschien?
Sente: "Nee, ik denk dat onze tekstfocus net meer kracht krijgt, omdat het woord nu maatschappelijk verdronken wordt. Zo nodigden wij onlangs een aantal jonge mensen uit

Jozef nog in *Republiek der dromen*. Daarmee verdedigt hij ook jullie visie op toneel?
Gramser: "Ja, dat is de kern van creativiteit: de werkelijkheid zoals die op je afkomt, persoonlijk vertalen en herschikken. En een vorm zoeken waarmee je naar buiten komt. Dat verwacht ik tenminste van toneelmakers. Het gaat niet om louter commentaar geven of het leven vertalen zoals het is,

Hughes' omwerking van Euripides' *Alcestis*. In zijn versie eindigt de tekst op de woorden 'let this give man hope'.
Sente: "Hughes schreef de tekst toen hij pas vernomen had dat hij kanker had. En *Alcestis* is ook altijd gelezen als een vergoelijking van zijn relatie met de schrijfster Sylvia Plath. Die pleegde zelfmoord, net als zijn tweede vrouw. Dat is hem steeds verweten, maar ze waren gewoon tegenpolen. Plath dweept met de dood, terwijl Hughes net een grote levenslust had. *Alcestis* getuigt daarvan, en niet alleen omdat Alcestis door Heracles weer tot leven gewekt wordt. De tekst is een pleidooi voor vriendschap en gastvrijheid. 'Laat in je leven onverwachte dingen toe en er komt altijd iets goeds van', lijkt Hughes te zeggen."

Sofie Sente: 'Taal verandert de werkelijkheid. Ik vind dat nog steeds een troostende gedachte, waarin ik echt blijf geloven'

om mee met ons stukken te lezen, en die vonden dat tekstbad echt een plezierige openbaring."

Gramser: "Bij ons zie je in ieder geval dat we boekenfreaks zijn. Tijdens de repetities is de vraag altijd wat er naast het woord nog strikt noodzakelijk is om de vertelling tot bij het publiek te krijgen. Is dat niets, dan doen we het zonder."

'Wij willen gewoon scheppers zijn in onze eigen sfeer', zegt

maar om een eigen thesissen te maken. Schulz leent zich daar heel erg toe. Hij leefde in volledig isolement en beschreef niet wat er buiten gebeurde, maar creëerde zijn eigen wereld. 'Een slaaf van de kunst', noemde Gombrowicz hem. Maar wat wij in *Republiek der dromen* een stem willen geven, is zijn uitzonderlijke gevoeligheid om dingen op te merken en te interpreteren. Dat is het mechanisme van toneel zelf. Als je je fantasie volgt, dring je voorbij de fysica door tot de metafysica van de dingen. Zo toont Schulz dat de kunstenaar aan de filosoof raakt. Hij kijkt dieper in de materie."

Ted Hughes had een sjamanistische visie op kunst. Hij geloofde dat als hij poëzie schreef over zalm, hij er als vlusser ook meer zou vangen.
Sente: "Daar kun je natuurlijk over discussiëren, maar net als Schulz zegt hij daarmee veel over de maakbaarheid van de wereld met woorden. Taal verandert de werkelijkheid. Ik vind dat nog steeds een troostende gedachte, waarin ik echt blijf geloven."

Troost is ook de kern van

■ Sofie Sente (l.) van De Roovers en Waas Gramser (r.) van Comp.Marius.
(Foto Jimmy Kets)

Behoorlijk naïef, toch? Wat doen De Roovers daarmee?

Sente: "Eigenlijk is het verhaal een fabel: een koning moet sterven, maar zijn koningin offert zich voor hem op. Dat is zo sprookjesachtig dat we steeds de neiging kregen om die verbeeldingswereld weg te moffelen ten voordele van de meer diepzinnige koorstukken in de tekst, die gaan over de vraag of de dood omkeerbaar is, en wat dat dan betekent. Maar uiteindelijk hebben we beslist om die simpele verbeelding toch niet af te breken, en gewoon een groot contrast te maken tussen het verhaal en de koorpartijen. Theater kan iets positiefs uitstralen, zonder daarom naïef of kritiekloos te worden. In elk geval is alles beter dan inert cynisme. Je moet stimuleren tot handelen. Zo wordt die slotzin bij ons: 'Niets is zeker, laat dit de mens hoop geven.'"

Republiek der dromen van Comp.Marius tot 21/1 in de Montevideostraat, Antwerpen [03/248.28.28], www.marius.be
Alcestis - goat song van 12 tot 21/1 in de Monty, Antwerpen [03/238.91.81], www.deroovers.be